

La irrupció dels nacionalismes

«Comunicació social i identitat cultural» és el tema central del XVI Congrés de l'AIERI, que té lloc del 24 al 28 de juliol a Barcelona. La principal novetat d'aquest congrés sobre la informació és la irrupció dels nacionalismes europeus.

R. Aymerich

La publicació, l'any 1980, del document de la UNESCO «Un sol món, veus múltiples» —més conegut com «Informe MacBride»— escaldà els ànims dels amos de la informació. Vuit anys després, les tendències que es descrivien a l'informe semblen accentuar-se. Això no obstant, un altre debat que ningú no s'esperava està sorgint amb força en els fòrums internacionals: el de la identitat de les nacions sense estat.

L'informe MacBride no era res més que una síntesi de tots els debats que, des de principis dels setanta, havien qüestionat l'ordre mundial de la informació. El document, que significà el principi de la fi del regnat del senegalès M'Bow al capdavant de la UNESCO, plantejava els greus efectes que provoquen les transnacionals de la comunicació sobre les cultures del Tercer Món, posant en dubte la seva sobirania. La reacció de les grans empreses no es va fer esperar, i el maniqueisme esgotà un debat on s'acabà caracteritzant l'informe com un complot de l'URSS i els seus satèl·lits per sabotjar el «lliure flux de la informació».

Ara, l'Associació Internacional d'Estudis i Recerques sobre la Infor-

La UNESCO treballa també en el camp de la comunicació.

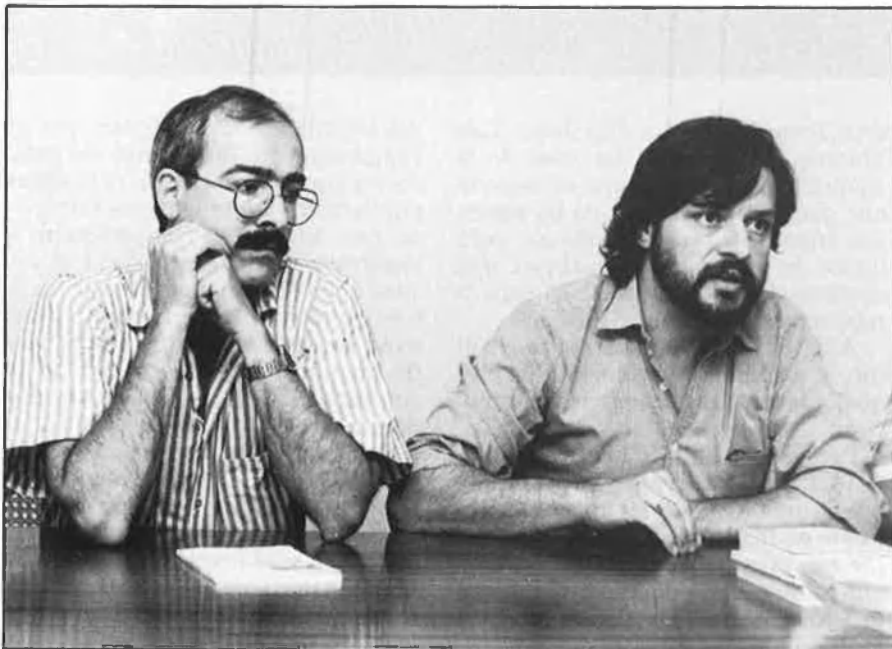
mació (AIERI) celebra a Barcelona el seu XVI Congrés, amb la participació de més de 500 delegats de tot el món. Que les coses no han canviat massa des de la publicació de l'informe MacBride ho confirma, de manera anecdòtica, el fet que països poc sospitosos de tercermundisme —Japó, Bèlgica, Dinamarca— presentin ponències que tenen per objecte dels seus estudis les

conseqüències de sèries televisives com *Dallas*.

Però si, fins als anys seixanta, els debats internacionals de la comunicació s'havien caracteritzat per l'hegemonia americana, i els setanta van ser testimoni de l'entrada en escena dels països sorgits de la descolonització del Tercer Món, ara sembla arribada l'hora de la vella Europa. Per diverses raons. Per a països com Dinamarca, el debat està en com desempallegar-se de la progressiva invasió —cultural i lingüística— anglosaxona. Per a estats com Iugoslàvia o Espanya, el problema és el de resoldre la convivència entre les diferents entitats nacionals que els componen.

L'AIERI, un organisme fundat el 1957 per un mandat de la UNESCO, agrupa teòrics d'uns seixanta països i té com a missió potenciar la investigació i l'anàlisi dels fenòmens comunicatius. L'organització d'aquest últim congrés —que se celebra cada dos anys— està a càrrec de la Universitat Autònoma de Barcelona, i és coordinat pel professor Manuel Parés.

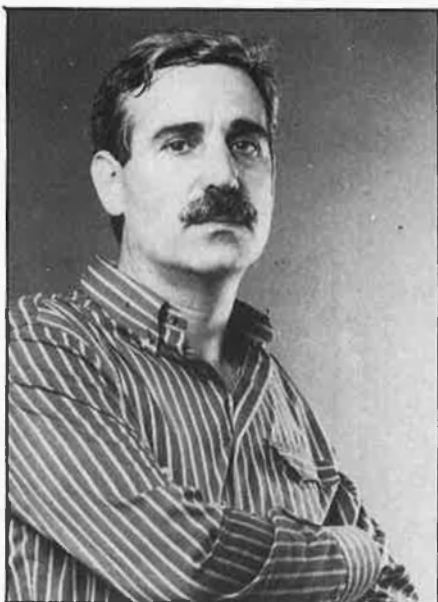
En un moment en què diferents pensadors, com ara el francès Edgar Morin, parlen ja de repensar la identitat europea, i malgrat que, segons Manuel Parés, «molts dels membres de l'AIERI simpatitzen amb l'esperit de l'Infor-

J. M. Tresserras i Enric Marín, professors i analistes del fenomen comunicatiu.

El call de Girona, com a (mal) exemple

L'Ajuntament de Girona s'ha apropiat d'un projecte de restauració del barri jueu que havia iniciat el centre Isaac el Cec.

Josep Gifreu presenta ponències.

me MacBride i se situen en una perspectiva crítica», la bibliografia existent sobre aquests temes és mínima. Fins i tot a l'Estat espanyol —i salvant l'aportació catalana, i en menor consideració la basca— l'interès sembla nul. O, millor dit, s'encara de manera molt diferent. En aquest sentit, i pel que fa a la part espanyola, Manuel Parés afirma que «hi ha una visió molt diferent del fenomen, que no amaga un projecte diferent, contraposat, elaborat des del poder». Les afirmacions de Parés coincidirien amb algunes de les reflexions que suscità en el seu moment l'informe MacBride pel que feia a l'Estat espanyol. A saber, que aquest estaria interessat a jugar un paper de mitjancer —subimperialisme en deien abans— amb el Tercer Món. Més en concret, en els projectes que la indústria cultural espanyola té amb Sud-amèrica. D'ací, doncs, les recents crides de determinats mitjans espanyols sobre la crisi del «castellano en el mundo».

El gruix de la producció teòrica del congrés serà, per tant, catalana. I els textos presentats —entre altres de Miquel de Moragas, Josep Gifreu, Josep Lluís Gómez Mompert, Joan Manuel Tresserras, Enric Marín, Jordi Berrio, Enric Saperas o el mateix Manuel Parés— van des de la redefinició de conceptes com identitat o espai nacional de comunicació, fins a valoracions d'experiències —TV3— passant fins i tot per comunicacions sobre la Barcelona del 92.

Més complicat serà saber si les aportacions d'aquest congrés tindran l'atenció que es mereixen o seran treballades pels responsables de la comunicació al nostre país. □

Jordi Ventura

Aviat farà 500 anys des que els components de l'aljama, o comunitat jueva de Girona, deixaren el call.

Aquest barri, de racons íntims, patis lluminosos i cases farcides d'història i de sentiment, ara fa una dotzena d'anys tornà sobtadament a posar-se de moda i atraure l'atenció, no solament dels habitants de la zona, sinó, i això sí que fou decisiu, de persones vingudes d'arreu del món, sobretot d'Israel i de Califòrnia, lloc actual de residència d'una gran part dels descendents dels expulsats de Sefarad.

La revifalla havia estat produïda per la tenacitat i la fe d'un home, Josep Tarrès, i la seva família i amics més immediats, que hi consagraren 17 anys a la tasca de tornar a fer presentable l'antic barri jueu.

Basant-se en un centre, de mitjans modestos i d'abast universal, l'anomenat *Isaac el cec*, pel nom del mestre de la Càbala que hi excel·lí durant l'edat mitjana gironina, havien fet tot el que els era possible. L'èxit de la seva feina aviat suscità, però, un seguit d'efectes econòmics inevitables. Encariment dels lloguers a la zona (fins llavors degradada al màxim) i uns preus de venda més que abusius per uns edificis vells, però de gran significat espiritual. O de misticisme fantasiós, tal com preferien anomenar-ho els qui, al principi, no els féu cap gràcia el reviscolament de l'antic call jueu.

El passiu del centre, que l'alcalde de Girona volgué calcular en uns 60 milions de pessetes, aviat aclaparà el centre Isaac el Cec, que li calgué posar un petit bar i restaurant per mirar de sobreviure. En nom de la cultura i de qui sap què més, les autoritats municipals es feren amb el control del centre. El mes de setembre vinent es complirà un any des que l'ajuntament gironí assumí directament la seva titularitat i prometé que, abans de finals del 1987, disposaria una fundació que garantís la direcció de totes les activitats i un pla global a tota la zona del call. No cal dir que l'any acabà i ja ha passat més

Una de les cases de la jueria de Girona.

de la meitat de l'actual sense que hagin complert la seva promesa de polítics.

Sembla que la raó, novament, no era ni cultural ni tan sols ideològica, sinó econòmica. L'alcalde ha assenyalat que havien sorgit més dificultats de les que estaven previstes. És a dir que, abans de crear cap fundació, els convenia determinar les propietats dels immobles i les aportacions econòmiques que hauran de fer cada una de les parts. Amb la participació del Museu de la Diàspora, de Jerusalem, i algunes universitats d'Israel, podrà quedar assegurada la creació de la fundació i d'un museu jueu de Catalunya.

En resum, l'operació haurà significat per a l'alcalde de Girona l'apropiació d'una idea que no solament no li pertanyia, sinó que tal com es feia li desagradava. I per la xifra d'uns 33 o 35 milions de pessetes (el preu de dos o tres pisos al barri residencial gironí), l'alcaldia s'haurà emparat de la part material d'un projecte ja en marxa, que farà moure milions i milions de pessetes en un futur no gaire llunyà. Tot sigui per la cultura, és clar. □